

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput III. Sergius crudeliter torquetur, gladio martyrium consummat,
temploque ejus sepulchrum honoratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A μάχων ανοίαν φανερώς διελέγγοντες· οὗτω μὲν οὖν ὁ ἀοιδίμος Βάκχος ὡν ἐπεδύμει τυγῶν, πρὸς τὰς ἐν οὐρανοῖς σικνῆς διαβρίνει.

ad sepulchrum ferretur a Christianis, eum sequebantur fungentes munere satellitum, et Dei hostes aperte arguentes amentiae l. Sic ergo inclytus Bacchus ea, quae cupiebat, assecutus, ad caelestia transit habitacula.

AUCTORE
SYMONNE
METAPHRASTE
l

ANNOTATA.

a In Actis Latinis, non Orientis, sed Augustae Euphratisae duae exstisae traditur Antiochus: verum adi Comment. praevium num. 26.

b Anne tanta Sergius apud Maximianum imperatorem potestate, quanta hic asseritur, valuerit, est dubium, uti Commentarii praevii § 5 jam dixi.

c Licet haec epistola ab epistola, cui in Actis Latinis respondet, in verbis plurimum discrepet, in substantia tamen cum eadem apprime consonat; uti autem, quemadmodum in Annotatis, Actorum Latinorum cap. 1 subnezis, ad lit. p dixi, Maximiano ista, ita etiam haec a Metaphraste, biographi primarii verbis non nihil dumtaxat mutatis, pro arbitrio videtur afficta.

d Videtur, hic tradi Sanctos Roma aut certe (Graeci enim post Constantini Magni aetatem, qua serius Sanctorum nostrorum Acta scripta sunt, Constantinopolim novam Romam appellavere) Constantinopoli in Orientem a Maximiano missos fuisse; quod, quemadmodum in Commentario praevio num. 20 docui, a veri specie procul abest.

e In Actis Latinis locus hic, nec ita, uti hic seu Graeco, seu in versione Latina, quae Graeco non satis consonat, scribitur, nec civitas, sed castrum seu castellum appellatur.

f Id est, eorum, qui Romani imperii limitibus erant contermini; Barbalisum nempe, seu, uti hic scribitur, Barbalesum in extremo ejusdem Romani imperii limite Saracenos Persasque versus situm erat.

B g Pro vocabuli hujus significatione videsis, quae in Annotatis, Actorum Latinorum cap. 1 subnezis, ad lit. s in medium adduri.

h De hac aliisque caelestibus visionibus, quibus Sancti ad fortiter certandum roborati fuerint, sentiendum quid sit, e dictis Commentarii praevii num. 56 statues.

i Videntur et ratiocinia omnia, quae hic Sanctis Antiochoque attribuuntur, a biographo primario, cujus stylium Metaphrastes immutavit, pro arbitrio esse conficta.

k Et si, an Bacchus per caelestes voces ad caelum, uti hic traditur, fuerit vocatus, vehementer dubitem, flagris tamen eum, uti hic pariter asseritur, consummasse martyrrium, pro indubitato, aut saltem pro verosimillimo habeo. Adi Commentarium praevium num. 54 et seq.

l Credibilior hic videtur Metaphrastis, quam Actorum Latinorum, narratio. Adi iterum Commentarium praevium num. 21.

CAPUT III.

Sergius crudeliter torquetur, gladio martyrrium consummat, temploque ejus sepulchrum honoratur.

C Ο σύναδλος δὲ Σέργιος ἀπολειφθεῖς, λίπηε διὰ τὸν χωρισμὸν, καὶ ἤδονη πάλιν διὰ τὰ προσδοκώμενα ἐμερίζετο, ἀλλ' οὐ περιείδεν αὐτὸν τῷ χωρισμῷ κάμνοντα ὁ γλυκὺς ἐταῖρος καὶ ἐραστής· ἀλλὰ φαδρᾷ τῇ ἔθει ὁ θεῖος Βάκχος, καὶ συνήθει τῷ τῆς φρασεῖας σχήματι νυκτὸς ἐπιφανείας, καὶ διαλεχθεῖς τῷ φίλῳ, καὶ θάρσους ἐμπλήσας τὸ σκυθρωπὸν τῆς ἀσυχμίας διέλυσε, καὶ ἀσφαλέςτερον ἅμα καὶ γενναϊότερον πρὸς τὰς μελλούσας τιμορίας διέδραμεν. Εἰς δὲ τὴν ἑξῆς καθίσας πάλιν ὁ δούξ ἐπὶ βήματος, καὶ τὸν μακάριον παραγωγὸν Σέργιον, τὴν λεοντὴν ἀποβαλὼν ὁ ποικίλος τὴν ἀλοπευκὴν ἐνδύεται καὶ τινα πλάσάμενος εἰς αὐτὸν εὐνοίαν, καὶ πιστὸν τι δῆθεν ἐπιδεικνύς ὅτι τὴν ἀρχὴν ἐκείνην ὑπ' αὐτοῦ κτήσαιοτο, κολακείας αὐτὸν εἰς τὸ εὖεν ἐξεκαλεῖτο, τὴν παντελῆ Χριστοῦ ἀλλοτριώσειν ἐν τάξει χριστιανῶν ἀποδοῦναι βουλόμενος ὁ θεομισῆς καὶ ἀνόητος· ἡρέμα δὲ καὶ ταῦτα ὑποφρονῶν, Αἰσχύνομαι τὴν παλαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν καὶ τὰς εἰς ἐμὲ χάριτας, φίλτατε Σέργιε, αἰσχύνομαι νῆ τοὺς θεοὺς, καὶ οὐδὲ ὄραμ' ἐτι σὲ φέρο κατὰδικον οὗτω τῷ ἡμετέρῳ βήματι παριστάμενον, ὁ πολλοσὺς ἐγὼ πρὸς τὴν σὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τῆς σῆς φιλίας καὶ δυναστείας ἔργον τὴν παροῦσαν ἀρχὴν περιεκέμενος.

25 Ο μὲν οὖν πανούργως ἔλεγε τὰ τοιαῦτα, τοῦτο μόνον τεχνώμενος, ὅπως αὐτὸν ἐξ ἅπαντος

Sergius autem socius ejus relictus et molestia distrahebatur propter separationem et rursus laetitia propter expectationem. Sed non despexit eum aegre ferentem separationem dulcis ejus amicus et familiaris; sed lato vultu divinus Bacchus, et consueto habitu militari noctu ei apprens, cum Amicum convenisset, et eum implevisset audacia, et ejus discussit tristitiam, animique agridudinem, et firmiorem fortioemque reddidit ad supplicia a. Die autem sequenti dux rursus sedens in tribunali cum beatum curasset produci Sergium, leoninam pellem exuens, versipellis induit pellem vulpis. Et cum in eum quandam finxisset benevolentiam ad fidem faciendam aliquid accommodatum ostendens, quod scilicet illum magistratum ex eo nactus esset, eum blanditiis evocabat ad sacrificandum, perfectam et absolutam a Christo separationem ei volens reddere pro beneficio, stultus, sic quoque sensim eum alloquens: Pudet me veteris illius felicitatis, et beneficiorum, quae in me contulisti, amicissime Sergi, nec te quidem amplius fero intueri sic reum stantem pro nostro tribunali, qui sum minimus, si cum tuo conferar splendore, tuoque amicitiae et potentiae opera sum presentem assecutus magistratum b.

25 Ille quidem haec callide dicebat, hoc solum machinans, ut eum omnino blandis illiceret,

Sergium ite-
rum Antio-
chus blandi-
tiis
F

a

b

AUCTORE
SYMBONE
METAPHRASTE
ac misis ag-
greditur vo-
luntati autem
suae nondum
obsequentem

illiceret, et fraudulenter ad eandem deduceret religionem. Ille autem : Sed si me, inquit, velis nunc quoque in maximis bonis accipere benefactorem, prompto et alacri animo tibi hac in re inserviam. Nam cum et liberavero ab hac profunda deceptione, adducam ad lucem veritatis et Regi immortalis reddam familiarem. Non lubenter auditi ea, quae dicebantur, homo, qui assuefactus erat interitui : sed statim Sergium gravius et severius adspiciens, Ne deos, inquit, blasphemem immortales. Martyr autem acrius utens dicendi libertate, totum faciebat contrarium, et illius deos afflicebat probris ac contumeliis, et eos solum nomina vocabat re carentia : eos vero, qui illos adorabant et colebant, ostendebat multo minore sensu esse praeditos, quam surdos illos deos. Dux autem postquam vidit Sergium et blanditiis, et misis esse superiorem, et nihil remittentem de loquendi libertate, illam statim ementiam exuens amicitiam et personam, aperte ostendit id, quod erat; et magna mea, inquit, mansuetudo, et haec in te importuna benignitas, ad arrogantiam te extulerunt, et sic in nos ipsos, et deos magnos vocarunt.

clavatis co-
thurnis indui,
atque ita ante
vehiculum
suum currere,

e

d

24 Sed dediscis (sat scio) superbiam, et oblivisceris tuae arrogantiae, et cognosces te ipsum non esse rerum communium amplius intercessorem, neque posse plurimum apud imperatorem, sed esse damnatum et vinctum, et si quod aliud malum sequitur eos, qui ita sentiunt. Et statim a praesidio Surorum Dux proficiscens in civitatem Rosaphorum c, efficit ut calcetur Athleta crepidis, ferreis clavis confixis : et conscendens vehiculum, coegit Sanctum ita pedibus affectum ante ipsum currere ad septuaginta stadia usque ad Tetrapyrgium d. Atque quicumque quidem videbant sanguinem e pedibus defluentem, eis plane admirari veniebat in mentem, et Athleta stupere tolerantiam. Martyri autem spes eorum, quae expectabantur, erant guttae consolationis, quae cadebant e caelo, et levabant dolorem gravitatem. Et citra molestiam pergebat iter ingredi, et haec psallebat cum letitia : Expectans expectavi Dominum, et intendit mihi. Et exaudivit deprecationem meam : et eduxit me de lacu afflictionis, et luto facis. Et statuit in latitudine pedes meos, et direxit gressus meos.

C
cumque, quae
hinc in pedi-
bus acceperat,
vulnera
ab angelo

e

25 Postquam autem jam pervenissent Tetrapyrgiam, ipsum quidem excepit custodia, duce ita iubente : illum autem urgentes curae Reipublicae tenuerunt occupatum. Cum autem jam esset vespere, Martyr relictus solus in custodia, psallebat : Qui comedebant panes meos, magnificarunt super me supplantationem. Et funibus extenderunt laqueum pedibus meis, et cogitaverunt supplantare gressus meos. Sed tu, Domine, praeveni, et supplantas eos, et libera ab impiis animam meam, et de manu canis unicum meam. Quare nec consolationis expertem ejus animam rursus despexit is, qui e superis ei nectebat coronas, sed et multam se ejus curam gerere ostendit, et angelum ei misit media nocte, qui, cum prius illius animam jucunde recreasset, et deinde etiam corpus curasset, et pedes, qui male se habebant, sanasset, et tanquam cum quodam amico et concive suo amicissime esset locutus, et eum amplexus, longe alacriorem reddidit ad certamen e. Mane ergo sedens dux in tribunali, jubet quibusdam ex iis, qui adstabant, ut Sanctum tollentes e custodia,

υποκλήψη, και προς την Ύσιν αυτην Σρησιαειαν δολε-
ρωσ υπαγαγεται. Ο δε, αλλ' ει βουλει, φησι, και
νυν εν τοις μεγαλοις των αγαθων ευεργετη λαβειν
με, προθυμος εσομαι σοι' ελευθερωσας γαρ σε της
βαθειας ταυτης απ' αθης, τη της αληθειας προσεξω
φωτι, και Βασιλει τη αδανατω προσοικειωσομαι.
Οχι ηκουσεν ηδεις των λεγομενων ο τη απολεια
συνεσιδεις ανθρωπος, αλλ' ευβριστερον αυτικα
Σεργιο το βλεμμα επιβαλον, Μη βλασφημει τους
αδανατους, εφη, θεους. Και ο Μαρτυρ δε Σερμυτε-
ρον παλιν τη παρηγοια χρησημενος, τουναντιον
απαν εποιει, και εις τους εκεινου θεους εξυβριζειτε,
και ονοματα μινου αυτοις εκληει πραγματων ερη-
μα, και τους προσκυνουντας δε, και σεβομενους
αυτους αναισθητερους πολλω των κοφων εκεινου
απεδεικνυ θεων. Ο δουλς τουνου ως εθρα κολακισαντε
κρειττω και απειλων τον Σεργιον, και ουδ' οπισωσυν
υποδιδοντα της παρηγοιας, αυτικα την κατελευ-
σμενην εκεινην φιλιαν και το προσωπιον αποδυσά-
μενος, επερω ην εναρθως εδεικνυστο. Και ως εοικεν η
πολλη μου, φησι, ημεροτης, και το ακαιριος τουτο
προς σε φιλιανθρωπον, ταυτα σε προς αλαζονειαν
επηρε, και ουτω και ημωντε αυτων και θεων ηρε-
θιστε των μεγαλων.

D

E

24 Άλλα και τον τυφον απομαθητη, ει οίδα,
και επιληση της αυθαδειας, και γνωση σεαυτον ου
μειστην εστι των κοινων οντα, ουδε παρα βασιλει
τα μεγαλα δυναμενος, αλλα κατακριτον και δεσμο-
την, και ει τε άλλο τοις ουτω φρονουσιν επεται
κακον. Και αυτικα την απο του φρουριου Σουρων
επι την πολιν Ρωσαφων τελλμενος πορειαν ο δουξ,
σιδηραις κρηπισιν ηλους δεσει εμπαραρμεναις τον
Αθλητην υποδεθηναι παρασκευαζει. Και οχηματος
αυτης επιβας, εμπροσθεν ως ειχε ποδων, τρεχειν
τον Αγιον επι εβρομικοντα που εσθιους εγρη-
Τετραπυργιας ηγαλαξεν. Οσοι μιν ουν απαρβειον
το εκ ποδων αιμα εθρων, θαυμαζειντε αυτοις ατε-
χνης επιει, και τον Αθλητην της καρτεριας εκπλη-
τεσσαι. Εκεινω δε ερα αι τον προσκομωμενον
ελπιδες βανιδες παρακλησεις ησαν εξ ουρανοσ ε-
λθουσαι, και το βαρυ των οδωνων υποκουφισον
αλυπωστε ειχετο της οδοσ, και συν ηδονη ταυτα υπ-
εβαλλεν. Υπομενονυ ημεμενα τον Κουριον, και προσ-
εσχε μοι. Και εισηκουσε της δεησεωσ μου, και
ανηγαγε με εκ λακκου ταλαιπωριας, και απο πληου
ιλουσ. Και εσπεν εν ευρηχορφη τοις ποδασ μου,
και κατεβηνε τα διαβηματα μου.

F

25 Ως δε και την Τετραπυργιαν ηδη κατελαβον,
αυτον μιν η φυλακη δεσμοτην ελαμβανεν, ουτω
προσαχθεν υπο του δουκου εκεινον δε φροντιδες εν
χερασι δημοσιων πραγματων ειχον. Εσπερας δε
ηδη γενομενης, μινος παρα τη φυλακη ο Μαρτυρ
απολειφθεισ, Οι εσθιοντες, εβαλλεν, αρτους μου,
εμαγαλυναν επ' εμε περιρισμον, και σχοινοισ διε-
τειναν παγίδα τοις ποσι μου, και διελογισαντο του
υποσκελισαι τα διαβηματα μου' αλλ' αυτος, Κυριε,
προσβασον αυτοις, και υποσκελισον αυτοις, και
ρυσαι απο ασεβων την ψυχη μου, και εκ χειροσ
κυνος την μονογενη μου. Οσεν ουδε απαροκλιητον
αυτου την ψυχη παλιν ο τοις σεφανουσ αυτη
πλεκων ανοθεν περιειδεν, αλλα κηδεμονικατε περι
ταυτον πολλην επιδεικνυσται, και αγγελιον αυτη κατα
μεισην εκπεμπει την νυκτα, δεσ προτερον την εκεινου
ψυχη ηδεωσ ανακτησάμενος, ειτα και του σωμα-
τοσ επιμεληθεισ, και τους ποδασ αυτη υπο των
πληγων εχοντασ υγιασασ, και καθ' αμφοτεροι τινι
και συμπολιτη φιλικωτατα διαλεχθεισ και κατα-
στασάμενοσ, προθυμωτερον πολλω προς τον αγωνα
διεσπεν. Εωσεν τουνου καθιστας επι του βηματος
παλιν ο δουξ, κλεκει τιτι των περιεστων, ανηλο-
μενουσ

A μένους τὸν Μακάριον ἀπὸ τῆς φυλακῆς, ποῦ γὰρ αὐτὸν δυνατὸν εἶναι χρῆσασθαι τοῖς ποσὶν ὑπὸ τῶν πληγῶν ἤτο, πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὸ βῆμα κομίσαι.

26 Τῶν δὲ πρὸς τὴν φυλακὴν παραγενομένων, εὐθὺς αὐτοὶ ἦν ἐκ καινῆς ὁ Μάρτυς, οὐ τὸ γῆρας, ἀλλὰ τῆς πληγῆς πάσας ἀποκτείναντες οὐδὲ γὰρ εἰδήθη χειρὸς ἀνεχώρησε, ἡ τοπαράπαν αὐτῷ συλλαμβανούσης πρὸς τὴν πορείαν, ἀλλὰ κούφωστε ἔβαινε, καὶ σοβαρὸν ἐκνεύετο, καὶ Μάρτυς ἦν ἀληθῶς ἀξιώσιμος τῆς ἀμάχου καὶ πανθενούς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως. Οὕτω δὲ αὐτὸν ὁ δοῦξ ἔχοντα πόρρωθεν κατηύδων, ἡσυχῇ καὶ κατ' ἑαυτὸν ἀπεδαύμαζεν. Ὡς δὲ καὶ πλησίον γένοιτο ἤδη, μαγαίαντε τὸ πρᾶγμα ἐκάλει, καὶ θεοῦ ἐπόμυ, καὶ μάρτυρας αὐτοῦ ἐποίησε τῶν λεγομένων. Τί γὰρ ἔστιν ἕτερον, ἔλεγεν, ὃ καὶ παρὰ βασιλεῖ πρότερον αὐτῷ τοσαύτην παρέιχε τὴν παρόρησιαν, καὶ νῦν πάλιν τῆς ἰσχυρίας τῶν πληγῶν ἰδύνας ἐκοιμίστετε καὶ ἡμίβλητον, οὐ μὴ μαγεία σαφῆς, καὶ λόγοι περιεργῶς ὡς τὰ πολλὰ καὶ σοφιστικῶς ἐπαθόμενοι. Ἐντεῦθεν καὶ ἀπεργίωσκεν ἤδη Σεργίου, καὶ τὸν ἀνδρᾶ ἐπὶ ἐγγυράτω παραστῆσαντες, εἰ πᾶς κἄν οὕτως ὑποκλήσῃ τὰς οἰκειώσεσιν, ἡμέρωστε διατεθείς ὡς μάστιγα, καὶ τῆς προτέρας πάλιν πρὸς αὐτὸν θωπέας γενόμενος, θεῶν τι, ἔλεγεν, ἡγοῦμαι, καὶ ἄπιστον, πῶς ἐν πολλῇ ἑραπείᾳ καὶ πλοῦτῳ καὶ ἡδύσιν ἄλλοις τραπέζῃ, τὴν βαρυστάτην βίασανον ταύτην οὕτω γενναίως ὑπένεγκας; ἀλλὰ τὴν ὁμιλίαν εὐθὺς ὁ Μάρτυς αὐτῷ ἐκινῶνας, οὐ βιάσανός μοι τὰ παρόντα, εἶπεν, ὃ δικαστᾶ, ἀλλ' ἱερὰ διὰ Χριστοῦ πομπῇ καὶ πανήγυρι, πρὸς αὐτὸν με τὸν οὐρανὸν ἤδη καταπέμψουσα.

27 Ὁ δοῦξ τοίνυν ἐπιπλέων καὶ αὖτις ἀπογορευσας, τῇ φυλακῇ παραπέμπει τὸν Ἅγιον αὐτὸς δὲ περὶ τραπέζας εἶχε, καὶ τὸν μεταξὺ πάντα καθήδονα βίβει καρὸν, ὡς περὶ οὐ θυμὸν μόνον καὶ ὀμότητος, ἀλλὰ καὶ ἡδονῆς δούλος εἶναι βουλόμενος; ἐπεὶ δὲ ἀπεσθαι καὶ πάλιν ὁδοῦ ἐβέλλε, καὶ πρὸς τὸ Ῥωσαφῶν ἡπέλγετο φρεῦριον, ἐφ' ὃ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Σουρῶν ὄρητο, τὰς προτέρας αὖτις τὸν Ἀθλητὴν ὑποθήσας κρηπίδι, τὴν ἀπὸ Τετραπυργίας μέχρι Ῥωσαφῶν αὐτῶν ἤλαυνεν ὡς δὲ τῇ αὐτῇ πάλιν ἀνάγκῃ παλαιούτα, τὴν αὐτὴν ἡ καὶ μείζω καρτερίαν ἐπιδεικνύμενον εἶδε τὸν Μάρτυρα, καὶ τὴν ἀπὸ Σουρῶν ἄχρι Ῥωσαφῶν ὁδὸν μετὰ τῶν σιδηρῶν κρηπίδων ἐκείνων ἀπονητὴ διανύσαντα, τὴν μεταβολὴν παντάπασιν ἀπογορεύσας, ἔλεγε τὴν μακαρίαν αὐτοῦ κεφαλὴν ἀποτιμῆθηναι κελύσει. Ἄγεται μὲν αὖν ὑπὸ τῶν τῆς τάξεως λοιπῶν ἐπὶ τὸν τῆς τελειώσεως τόπον ὁ Μάρτυς ἀνδρῶν δὲ πολὺ τι πληθῶς, καὶ γυναικῶν, καὶ ἡλικίας ἀπάσης, ὡς περὶ ἐν σκότῳ φωτὸς εἰς τὴν πόλιν προηγουμένου, πάντες ἐπικολούθουν, ὡς τε ἀγωνιζόμενον αὐτὸν ἰδεῖν, καὶ νικῶντα, καὶ στεφανούμενον.

28 Ἀλλὰ καὶ θῆρες ἀγριοὶ καθάπερ τι ἔρωτικὸν καὶ οὕτω πρὸς τὸν Ἀθλητὴν παθόντες, τῶν οἰκείων ἀπάραντες φυλακῶν, ἡμέρας αὐτὸν καὶ προσηνῶς παρέπεμπον, ἐκείνου μὲν τῆς μακαρίας ὡς περὶ πορείας ἀποδεχόμενοι, τοὺς ἀσεβεῖς δὲ πράγματι διελέγοντες, οὐκ ὄν καὶ θῆρες ἠδέσθησαν, αὐτοὶ λαντυφώτοισι ἀναμύρουν. Ὁ δὲ τοὺς ἄγοντας στρατιώτας βραχύν τινα καιρὸν εἰς προσευχὴν αἰτήσας, καὶ παρ' ἐκείνων λαθὼν, ὅλην εὐθὺς πρὸς τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν αἶρει καὶ τὴν ψυχὴν. Εἶτα τῆς οἰκείας συμπαθείας αὐτὸν ἀναμνήσας, ἤδη καὶ εἰς ἔλεον τῶν φουετῶν ἐκείνου ἐξεκαλεῖτο. Ὁ μόνον, λέγων, ἀγαθότητι τὰ πάντα δημιουργήσας, ὃ κατ' εἰκόνα σὴν τὸν ἀνδραποῦν διαπλάσας, καὶ ἄρχην τῶν ἀποδούλων προχειρισάμενος, ὃ καὶ τὴν ἐντολὴν παραβάνας, καὶ ἡθετικῶς σε τὸν δεσπότην, καὶ ἀγνώμονας περὶ τὸν εὐεργέτην

(neque enim putabat fieri posse præ plagis, ut uteretur pedibus) ad suum deferant tribunal.

26 Cum illi autem accessissent in custodiam, statim fuit Martyr, ut aquila, renovatus, non ablata senectute, sed omnibus vulneribus. Neque enim opus habuit manu, quæ eum sustineret; aut ei omnino opem ferret ad ingrediendum: sed et leviter ingrediebatur, et pulchre movebatur, et erat revera testis fide dignus invictæ et omnipotentis Christi virtutis. Cum enim sic affectum dux adspexisset eminens, apud se mirabatur tacitus. Cum autem jam prope esset, eam rem vocabat magiam, et deos jurabat, et eos vocabat in testimonium eorum, quæ dicebat. Quid est enim aliud, aiebat, quod et apud imperatorem ei prius tantam præbuit fiduciam, et nunc statim sopiit et obtudit acres dolores vulnerum, nisi aperta magia, et verba, quæ ut plurimum curiose et sophistice incantantur? Ex hinc jam de Sergio spem abiciebat, et cum eum curasset quam proxime sistendum, si forte familiaritate eum sic alliceret, placide eum alloquens, et ad priorem revertens assentationem: Rem quandam, aiebat, arbitror, divinam et incredibilem, quod in multis deliciis et divitiis, et honestis moribus educatus, tam fortiter tuleris hoc tam grave tormentum. Sed ejus sermonem statim interrumpens Martyr: Non sunt mihi, inquit, o judex, tormentum presentia, sed sacra propter Christum pompa, et festum celebre, me ad ipsum cælum jucundissime transmittens.

27 Dux itaque adhuc magis desperans, Sanctum transmittit in custodiam. Ipse autem interrim operam dabat mensurarum lautitiæ, et lætitiæ, ut qui non solum iræ et crudelitatis, sed etiam voluptatis vellet esse servus. Cum autem viam rursus esset ingressurus, et ad Rosaphorum contenderet presidium, ad quod tendens a Suris profectus fuerat, Athletam, rursus prioribus calcatum crepidis, a Tetrapyrgia duxit usque ad Rosapha f. Cum autem cum eadem rursus luctantem necessitate vidisset Martyrem eandem, aut etiam majorem ostendere fortitudinem, et viam, quæ est a Suris usque ad Rosapha, cum ferreis illis crepidis citra laborem confecisse, omnino desperans fore, ut mutaretur, jubet beati Martyris caput amputari gladio. Ducitur itaque Martyr a militibus ad locum consummationis. Magna autem multitudo virorum et mulierum et omnis ætatis consequebatur, ut eum viderent et decertantem, et vincentem, et coronatum.

28 Quin etiam ipsæ quoque feræ, veluti captæ quodam amore Athletæ, relictis propriis cavernis, eum placide et mansuete deducebant, illius quidem beatum iter quodammodo probantes et commendantes, impios autem reipsa arguentes, quod, quem feræ sunt reveritæ, ipsi plane cæci interficiunt. Ille autem cum ab iis, qui eum ducebant, militibus breve aliquod tempus petiisset ad orationem, et ab illis impetrasset, ad suum statim Dominum totam animam extollit cum oculis. Deinde, cum ei revocasset in memoriam suam commiserationem, ad eorum quoque, qui illum occidebant, vocabat misericordiam, dicens: Qui sola bonitate omnia es fabricatus, qui genus humanum ad tuam imaginem effinxisti, et præfecisti omnibus: qui etiam, cum tuum transgressi essent præceptum, et te propter

AUCTORE
SYMBORE
METAPHRASTE
fuisse sanata,
æque ac
ante in fide

E

constantem
eodem iterum
tormento affi-
ci ac tandem
capite trun-
cari jubet.

f

F

Ad locum sup-
plicii Martyr
ducitur, fusa-
que ad Deum
oratione,

g

AUCTORE
SYMBONE
METAPHRASTE

Dominum contempserunt, et in Benefactorem ingrati apparuissent, eos non repulisti, immo propter nos homo factus es, et servi formam accepisti, et omnia voluntarie sustinisti, et nec mortem quidem postremo recusasti, ipse quoque nunc ignosce iis, qui in nos peccaverunt : et hac crassa nube impietatis discussa, et a tyrannide inimici liberatis miseris, illucesce eis divina luce tuae gratiae, et revoca eos errantes magno tuo et admirabili nomine et veritate. Porro autem nos quoque, qui pro te, o Domine, mactamur, ipsasque animas et corpora nostra sponte sacrificamus, et suscipe tanquam acceptas hostias et gratum sacrificium, et ad aram tuam, quae est supra caelos, introduce latantes.

gladio vitam
fuit, loco eo-
dem terra
mandatur,
h

29 Haec oravit, et eum statim vox illinc vocavit. Quam cum ille lubenter et cum voluptate audiisset, collum protinus alariter porrigens truncatur martyrico capite h septimo mensis Octobris : et currit ad vocantem Dominum, a quo coronas, easque magnificas et praeclearas suscipit. Ex iis autem nonnulli, qui ad spectandam venerant consumptionem, cum preciosum illud corpus piis et optantibus sustulissent manibus, et peregrissent ea, quae de more fiunt in sepultura, praclare et magnifice deposuerunt apud ipsum locum martyrii. Cum autem multum interessisset temporis, quidam ex iis, qui erant pietate ferventiores, venientes a praesidio Sororum, aggressi sunt surripere reliquias Martyris i.

postque ibi-
dem exstructa
sibi ecclesia
honoratur.

50 Ille autem, seu non volens damno afficere civitatem, seu non sustinens, communem thesaurum esse alicujus proprium, magnam flammam effecit furti indicem : et ignis illic accensus, dolum manifeste publicans, damnum repente ostendit. Qui igitur erant in civitate Rosaphorum, opinati, adventum hostium eo significari, armati omnes statim adveniunt ad sepulchrum Martyris. Qui cum rescivissent id, quod erat, et ne auferrent prohibuerunt, et non passi sunt Surenos amplius manere in eo loco. Illi autem cum nolent frustra et inutiliter advenisse, parvum quoddam templum in sepulchro exstruxerunt : et sic cum gaudio redierunt, dando magis quam accipiendo, suo in Sanctum desiderio satisfaciens. Paulatim autem crescente pietate in Salvatore et Dominum nostrum Jesum Christum, episcopi numero quindecim, ingressi civitatem Rosaphorum, insigne templum Sanctis extraunt, et cum id consecrassent, in eo deposuerunt divinas Martyrum reliquias k ad gloriam Dei, et Domini nostri Jesu Christi, quem decet honor, potentia, majestas et magnificentia, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

C
k

ἀναφανέντας μὴ ἀποσάμενος, ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς γενόμενος ἀνθρώπος, καὶ δούλου μορφήν ἀλαβάν, καὶ πάντα ἑκὼν ὑπομένειν, καὶ μὴδὲ θάνατον τὸ τελευταῖον παραιτούμενος, αὐτὸς σύγγραψι καὶ νῦν τοῖς εἰς ἡμᾶς πλημμελήσασι, καὶ τὸ παχὺ τοῦτο τῆς ἀσεβείας νέφος διακευθόν, καὶ τῆς τοῦ ἰχθύου τυραννίδος τοὺς ἀβλήτους ἐλευθερώσας, φῶστε θεῖον αὐτοῖς τῆς σῆς ἐπιλαμπρῶν χάριτος, καὶ ἀνακάλεσαι πεπλανημένους αὐτοὺς τῷ μεγάλῳ καὶ θαυμαστῷ ὀνόματι καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου, καὶ ἡμᾶς δὲ τοὺς ὑπὲρ σου, θεοποτα, σφαγιαζομένους, καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν τῇ προαιρέσει καὶ τὰ σώματα καταθύοντας, ὡς ἱερεῖα δεκτὰ, ὡς θυσίαν εὐάρεστον πρόσδεξαι, καὶ εἰς τὸ σὺν θυσιαστήριον τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν εὐφραίνομένους ἐπάγγελ.

29 Ταῦτα προσήνεστο, καὶ φωνὴ τοῦτον ἐκείθεν αὐτίκα ἐλάλει καὶ ταύτης ἐκείνος ἀρμένιος καὶ μεθ' ἡδονῆς ἀνοήσας, τὸν τράχηλον εἰθύς ὡς ἦδη ὑποσχόν, τὴν μαρτυρικὴν ἐκτίμηται κεφαλήν, ἐβρόμην τότε τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἄροντος, καὶ πρὸς τὸν καλοῦντα τρέχει Δεσπότην, καὶ πρὸς τοὺς σφαγῶνους ὄρη, καὶ φιλοτίμως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ πολυτελεῖς ὑποδέχεται. Τῶνγε μὴν κατὰ θεῶν τιμῆς τῆς τελειώσεως συνεληλυθότων, τὸ τίμιον ἐκείνο σῶμα εὐλαβῶν ἅμα καὶ ποδοῦσαι ταῖς χερσὶν ἀνελέμενοι, καὶ ἅα νόμος εἰς ταρῆν τελέσαντες, λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως παρ' αὐτῆ τῆς μαρτυρίας τόπον κατέθεσαν. Χρόνου δὲ συγκυρῶ διαγενομένου, τῶν θερμότερων τιμῆς περὶ τὴν εὐσεβείαν ἀπὸ τοῦ φρουρίου Σουρῶν ἀφικόμενοι, ὑφελέσθαι τὸ τοῦ Μάρτυρος λείψανον ἐπεχείρουν.

50 Ὁ δὲ εἶτε μὴ θέλων ἑαυτὸν ζημιῶσαι τὴν πόλιν, εἶτε μὴ ἀνασχεύμενος τὸν κοινὸν θησαυρὸν ἰδιογενέσθαι τινας, φλόγα μεγάλην ποιεῖται τῆς κλοπῆς μηχανῆν, καὶ πῦρ ἀνασθῆν ἐκείθεν ἀθρόον δημοσιεῖ τὸν δόλον, καὶ τὴν ζημίαν σαρῶς παραδείκνυσιν. Οἱ ἐν τῇ Ῥωσαφῶν τοίνυν πολιτείᾳ ἐπιδημίαν τὸ πρᾶγμα εἶναι ὑπολαβόντες, ἐνοπλοὶ πάντες ἐκ τοῦ Μάρτυρος ἐφίστανται τάφῳ καὶ μαθόντες ὅπου ἦν, τὴν ὑφαιρέσειντε διεκάλωσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲ ἐπιμεῖναι τῷ τόπῳ τοὺς ἀπὸ Σουρῶν ἠνεύχοντο. Εἶτα μὲν τοὶ πολλοὶ δευθέντας ὄψε καὶ μόλις παραμειναι βραχὺ συνεχώρησαν. Οἱ δὲ, τὴν προσηδρεῖαν μὴ ἀργὴν ἔχειν μὴδὲ ἀπρακτὸν βουληθέντες, καὶν τινα μικρὸν ἐπὶ τῷ τάφῳ εὐδείμαντο, καὶ οὗτω μεθ' ἡδονῆς ἐπαθήκον, τῷ δούμῳ μάλ्लον ἢ λαβεῖν τὸν πρὸς τὸν Ἀδελφὴν πῶθον ἀρσιώσαντες. Κατὰ μικρὸν δὲ τῆς περὶ τὸν Σοτήρα καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐσεβείας ἐπιδοδούσης, ἐπισκοποὶ τὸν ἀρθρὸν πέντε καὶ δεκά τῆς πόλεως Ῥωσαφῶν εἰσὼ γενόμενοι, ναύντε τοῖς Ἁγίοις περιφανῆ ἀντιώσασι, καὶ τοῦτον καθιερώσαντες ἐν αὐτῷ τὰ θεῖα καὶ μαρτυρικὰ κατέθετο λείψανα εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃ πρέπει τιμῇ, κράτος, μεγαλοσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ANNOTATA.

a In Actis Latinis ipsa, quae Bacchus, apprensus S. Sergio, protulerit, seu potius, quae eum protulisse, auctor finxit, verba adducuntur, fuisseque, quae hisce responderent, in Actis primævis Græcis verba, e dictis Commentarii prævii § 2 mihi persuadeo, licet interim Metaphrastes, qui ex iisdem Actis Græcis Græca altera suo stylo concinnavit, quæ ad Sergium oratione Bacchus usus sit, non dicat, fuisse abs hoc illum ad certamen, omni animi ægritudine depulsa, roboratum, dixerisse contentus.
b Fueritne vere Antiochus, uti hic in Actis Metaphrasticis, alibi que tum in his præterea, tum in Actis Latinis innuitur, seu Augusta Euphratesia seu Orienti dux a Maximiano ad S. Sergii postulationem præfectus, mihi admodum dubium apparet. Adi Commentarium prævium § 5.
c De ambobus hisce seu castris seu oppidis, Romano præsidio munitis, distantiaque, qua invicem erant sejuncta, videsis Commentarium prævium num. 27, aliquot seqq. et num. 54.
d Pro castelli hujus qualicumque notitia adi iterum Commentarium prævium num. 54, uti etiam, quæ in Annotatis, Actorum Latinorum cap. 2 subnexis, ad lit. o dicta sunt.
e Possitne pro certa admitti, quæ hic una cum altero miraculo adstruitur, angelica apparitio, statues ex iis, quæ in Commentario prævio num. 56 disserui.

f Sur

A f Sura a Tetryppria, uti Acta Latina notant, stadiis septuaginta totidemque item stadiis postremum hoc castellum a Rosapha seu Resapha aberat; ut S. Sergius, cothurnis clavatis indutus, stadiis centum et quadraginta currere fuerit compulsus; quod tormenti genus, horrendum sane, etsi subisse illum, pro indubitato non habeam, certo tamen falsum pronuntiare non ausim. Consule Commentarium prævium num. 55 et seq.

AUCTORE
SYMBONE
METAPHRASTE

g Quod de apparitionibus miraculisque aliis, quæ in Sanctorum nostrorum Actis occurrunt, jam dixi, idem etiam de miraculo, quo, ut seræ S. Sergium, jamjam gladio necandum, ad locum martyrii deduxerint, factum sit, dictum existima.

h Sergium vere hoc necis genere consummasse martyrium, dubitandum non reor. Quid autem de voce superna, omnibus adstantibus audita, qua vocatus is ad cælum fuerit, existinem, ex Annotatis, Actorum Latinorum cap. 2 ad lit. e subnexis, collige. Tam in hisce interim, quam hic in Metaphrasticis non post, sed antequam Sergius, gladio percussus, consummasset martyrium, vocem illam cælestem auditam fuisse, adstruitur.

i Tentatum a Surenis, quod hic narratur, corporis S. Sergii furtum fortassis jam inde a sæculo quarto evenit, non tamen tam brevi post Sanctorum martyrium tempore, ut, qui hoc litteris primum mandavit, synchronus illis viris sit existimandus. Videtis Comment. prævium num. 16, binis seqq. et § 4.

k Non de alia, quantum apparet, ecclesia sermo hic est, quam de ecclesia, ab Alexandro, Hieropolitano episcopo, anno circiter 450 exstructa, uti in Commentario prævio § 4 docui, simul etiam ostendens, ecclesiam illam, non tantum S. Sergio, sed et huic et Baccho fuisse consecratam sacrasque in eandem tam hujus, quam illius reliquias fuisse tunc translatas, uti hic in Actis Metaphrasticis traditur.

B DE S. JULIA VIRGINE MARTYRE E

IN SYRIA.

SYLLOGE.

C B.

FORTE SÆCULI
IV INITIO.
Sancta, quæ
in Hieronymianis diffu-
sioribus aliis-
que Fastis
sacris,

Licet ex omnibus contractioribus Martyrologii Hieronymiani apographis, ante tomum VII Junii apud nos editis, aliisque, quæ vel a Florentinio vel ab aliis faere typorum beneficio vulgata, unum dumtaxat, alterumve, quod S. Juliam hodie celebret, reperitur, Gellonense tamen pervertustum apud Dacherium tom. XIII Spicilegii Martyrologium, diffusioraque tria, quæ apud laudatum Florentinum exstant, ejusdem dicti Martyrologii Hieronymiani apographa, Epternacense nimirum seu Antverpiense, Lucense et Corbeinense, sanctam illam Virginem ac Martyrem, Antverpiensi tamen Tulliam pro Julia perperam exhibente, ad hunc diem signant, idque una eademque, qua, de quibus jam actum, SS. Sergium et Bacchum recolunt, annuntiatione faciunt. Idem porro in Romano parvo seu veteri, in Adone et Nothero etiam fit; verum cum Julia ex dicendis nec eodem die, quo vel Sergius vel Bacchus, nec sub eodem, quo hi ambo, iudice martyrium subierit, ut quid cum iisdem illa in omnibus laudatis Fastis sacris sub una eademque annuntiatione conjungitur? Ado in SS. Sergii et Bacchi elogio, Commentarii ad horum Acta prævii num. 6 et 7 recitato, ita memorat: Parvo autem (post S. Sergii martyrium nempe) tempore interposito, beatum quoque Bacchum a loco, quo tumulatus fuerat, elevantes, honorabili martyribus loco juxta sanctum Sergium (Resaphæ seu Rosaphæ) composuerunt. Ubi et virgo Julia, quæ sub Martiano præside martyrium consummavit, sociata Martyribus sepulta quiescit.

2 Ut ergo sancta virgo Julia sub una eademque annuntiatione cum SS. Sergio et Baccho hodie conjungatur, factum videtur ex eo, quod æquum esse visum fuerit, ut Sancta isthæc, quæ eodem Octobris Tomus III.

sepulcro cum sanctis martyribus Sergio et Baccho tumulata jaceret, eodem etiam die, quo hi, venerationem acciperet. Ita fere quantum ad substantiam in hodiernis suis in Martyrologium Hieronymianum Annotationibus Florentinus, et recte sane, quantum opinor. Neque enim, cur hodie cum Sergio et Baccho Sancta conjungatur, ratio aptior reddi posse videtur. Dicitur quidem potest, id fieri, quod Julia in provincia, quæ Augusta Euphratesia vocatur, non secus atque Sergius et Bacchus, martyrio fuerit coronata, verum præterquam quod, ibi Sanctam passam fuisse, certum ex dicendis non sit, martyres omnes, qui unam eandemque provinciam, consecuti fuere martyrii palastram, sub una eademque annuntiatione in Fastis sacris conjungi propterea non solent. Quod cum ita sit, unice allegata de causa Sanctam nostram sub una eademque annuntiatione cum Sergio et Baccho in Fastis sacris supra laudatis hodie conjungi, verosimilius apparet. Verum, etsi id ita sit, nec sane in iis perperam isthæc fiat conjunctio, nequitiam tamen idcirco Usuardus corripiendus venit, qui Juliam a Sergio et Baccho sejunctam et ex uno geminos fecit articulos, quorum altero binos hosce Sanctos (adi horum Actis prævium, atque ad hunc diem jam datum Commentarium num. 3) solos celebrat, altero S. Juliam virginem et martyrem solam pariter, seu a Sergio et Baccho sejunctam, hunc in modum annuntiat: Item apud eandem (Augustæ Euphratesiæ nimirum) provinciam sanctæ Julię virginis, quæ sub Marciano præside martyrium consummavit.

5 Neque vero posteriores martyrologi, qui, cum Fastos sacros Sanctis omnibus aut saltem præcipuis recensendis condidit, concinnatum ab Usuardo Martyrologium habuerunt præ oculis, carpendum hunc illa de causa existimarunt; qui-
capiusque ta-
men ab iisdem
separata
apud Usuar-
dum aliosque
exhibetur,

et quidem, nec
inepte, cum
SS. Sergio et
Baccho con-
juncta, hodie
annuntiat,